

Research Paper

Explaining how gender affects the formation of the architectural body from the aspect of morphology and morphology of the environment

Hadi Khiabani¹, Siamak Panahi^{*2}

1. PhD student in Architecture, Islamic Azad University, Karaj, Iran Iran.
2. Assistant Professor, Department of Architecture, Abhar Branch, Islamic Azad University, Abhar, Iran.

ARTICLE INFO	Abstract
<p>PP: 47-62</p> <p>Use your device to scan and read the article online</p> <p>Keywords: <i>Gender body architecture morphology environment morphology.</i></p>	<p>In this research, to description of the data obtained from the questionnaire has been done using the data frequency distribution table. The Kolmogorov Smirnov test was used to test the normal distribution of the data. For the inferential analysis of the data, in order to obtain the desired factors according to the statistical population, an appropriate method and SPSS software will be used to facilitate and speed up the calculations and data processing. As a result, the output of this research indicates that the perspective of different human genders, gender factors directly and indirectly affect the sense of place and space architecture, and in the cycle of gender perceptions, they are placed in two subgroups of primary and secondary perceptions. After the initial analysis of the research, it was found that the initial perceptions and reviews by different genders, factors such as visual beauty and auditory sense, alone can lead to certain changes and organization in the physical space of architecture. But with subsequent analysis, the research found that in secondary perceptions, overlapping factors lead to secondary perceptions and functions, such as the separation and combination of details through the morphology of space, the recognition of the limits and extent of space through the dimensionality of the environment. Architecture, wayfinding and realistic visualization through hearing and understanding the visualization of space, the sense of color separation and understanding the meaning of architectural space through colorism, the perception of darkness and brightness of space are illuminated by the concepts of lighting.</p>

Citation: Khiabani , H., Panahi, S. (2024). **Explaining how gender affects the formation of the architectural body from the aspect of morphology and morphology of the environment.** Geography(Regional Planning), Special Issue, Number 2, 47-62.

DOI: 10.22034/JGEOQ.2024.258087.2819

* **Corresponding author:** Siamak Panahi, **Email:** panahi500@yahoo.com

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

In the recent decades, until now, there have been a lot of wide-ranging researches about gender and various social, cultural, psychological, employment, economic, etc. aspects in the form of different viewpoints about women. but clear studies The connection of this group has not been made. This research will explain how gender affects the formation of the architectural body from the aspect of morphology and morphology of the environment. The main question of the research is how to influence the morphological components with the perspective of the role of gender?

Methodology

This research is a library-field method, which according to the tools of observation and test, questionnaire and interview, in this research, first of all, the study of related books and articles will be done (in the library method) and then the field method will be used to collect data, as follows. According to the statistical population, a questionnaire will be developed first, the questions of which will be designed according to the research objectives, and then this questionnaire will be completed by a selected statistical sample. In the questionnaire, in addition to general questions such as (age, gender, level of education, occupation), specific questions based on the research will be evaluated. After that, by using factor analysis, the researcher's goal from this part is to confirm the theoretical model of the research. This research is based on the applied method. The purpose of this research is to explain the effect of gender on the shaping of the architectural body from the aspect of morphology, so that by benefiting from this research, we can know Accurate to the elements used. In terms of its nature, this research is a qualitative research that leads to inductive analysis and obtaining results after the necessary studies and investigations through the collection of verbal data and with a serious and deep study of research concepts and data. The collection of information through interviews, questionnaires and observations is done in the form of field research and finally, using the statistics and information extracted from these

questionnaires, it will be investigated to explain the influence of gender in the formation of the architectural body from the aspect of morphology. By proposing the interview questions and conducting it, from the statistical population, the number of 11 professors and experts in the field of research and in an improbable way, judgments and snowballs continued. 29 general data obtained were questioned and qualitatively analyzed in the independent t-test to investigate the relationship between demographic characteristics and research variables and SPSS linear regression to investigate the effect of research variables on each other and the analysis in the same software, according to the foundation data method. and will be discussed.

Results and Discussion

Although women are closer and more intimate than men in social relations, but this cannot play an important role in understanding the space and both are the same. The features that can make the architectural space of the building appear quiet or busy include physical and shape features, semantic-functional features, and communication features that use each of these features through the determination of components and building elements. The pattern of communication and order governing relationships can be achieved through spatial organization and its desired quality.

Social relationships between people take place on different scales in the architectural space. Achieving the way these connections occur and the effect of the space on it makes it possible to design the desired space. An architectural space that is designed for the presence of people, is successful in that social relations as a character are strengthened within it and establish mutual relations with each other and people transfer the desired values, feelings or behavior to each other. . One of the main characteristics of the architectural space of solitude is the control of territory and ownership, which plays a significant role in providing people's personal space, a space that has a uniform and static state, and according to individual environmental capabilities, creates a more private environment in the architectural space.

Conclusion

Emphasis on the mentioned issues has followed the acceptance of the impact of human activity and behavior on the environment, which is specially considered in the knowledge of gender environmental psychology. In this research, the collection of information through interviews, questionnaires and observations is done in the form of field research, and finally, using the statistics and information extracted from these questionnaires, it was investigated to explain the effect of gender on the formation of the architectural body from the aspect of morphology. The output of this research shows that the perspective of different human genders, gender factors have a direct and indirect effect on the sense of place and space architecture, and in the cycle of gender perceptions, they are placed in two subgroups of primary and secondary perceptions. After

the initial analysis The research revealed that the initial perceptions and investigations by different genders, factors such as visual beauty and auditory sense, alone can lead to certain changes and organization in the physical space of architecture. But with subsequent analysis, the research found that in secondary perceptions, overlapping factors lead to secondary perceptions and functions, such as the separation and combination of details through the morphology of space, the recognition of the limits and extent of space through dimensionality. Architectural environment, navigation and realistic visualization through hearing and understanding the visualization of space, the sense of color separation and understanding the meaning of architectural space through colorism, the perception of darkness and brightness of space are illuminated by the concepts of lighting.

References

1. Farzaneh, Frank. (2015). Guide to gender-oriented urban design, master's thesis, Shahid Beheshti University. [In Persian]
2. Giddens, Anthony, (2014). Sociology, translated by Manouchehr Sabouri, Tehran: Nei Publishing House. [In Persian]
3. Golkar, Koresh. (2011). Theories of urban design: typological analysis of theories, 9 (29), 16-33. [In Persian]
4. Hosseinzadeh, A. (2012). Differences between Men and Women and the Role and Function. Journal of Mafat.
5. Kiavar, D. (2011). User Assessment in Public Spaces by Gender: A Survey on Seğmenler and Keçgoren Parks in Ankara. Ph.D. Thesis, Department of Architecture, Middle East Technical University.
6. Madanipour, Ali, (2014). Designing urban space: an approach to social-spatial processes, translated by Farhad Mortezaei, Tehran: Urban Planning and Processing Company. [In Persian]
7. Pollock ,G. (2000). Modernity and the Spaces of Fernity, Rendell,Jane,Barbara Penner and Iain Borden(ed.),Gender, Space,Architecture,London and New York ,Routledge.
8. Rendell, J. (2000). Introduction to Gender and Space. Gender, Space, Architecture: An Interdisciplinary Introduction, Routledge.
9. Ritters, George. (2014). Sociological theory in the contemporary era, translated by Mohsen Al-Thalari, Tehran: Scientific Publications. [In Persian]
10. Wilson, E. (2000). Into Labyrinth, Rendell,Jane,Barbara Penner and Iain Borden(ed.),Gender, Space,Architecture, London and New York ,Routledge.

انجمن ژئوپلیتیک ایران

فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)

ویژه نامه، شماره ۲، زمستان ۱۴۰۲

شاپا چاپی: ۶۴۶۲-۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۲۱۱۲-۲۷۸۳

Journal Homepage: <https://www.jgeoqeshm.ir/>

مقاله پژوهشی

تبیین چگونگی تاثیر جنسیت در شکل گیری کالبد معماری از جنبه مورفولوژی و ریخت شناسی محیط

هادی خیابانی: دانشجوی دکتری معماری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

سیامک پناهی*: استادیار گروه معماری، واحد اهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اهر، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>فضاهای شهری محلی برای برخوردهای اجتماعی و برقراری روابط اجتماعی است و بخش های عمومی شهر، حس جمعی بودن در محیط را بوجود می آورند. عدالت در دسترسی و تامین خدمات در جوامع شهری برای سایر استفاده کنندگان نمودی از تفکر نظریه های جنسیتی (که اکثرا تاکید بر عدم تفاوت بین جنسیت ها است) می باشد. پذیرش اجتماع بدون در نظر گرفتن جنسیت، امروزه از مفاهیم مهم، در فضاهای شهری چند منظوره، جهت برقراری روابط مناسب اجتماعی در بین مردم میباشد. در یک دهه ی اخیر، تغییرات ژرفی در سبک زندگی یا سیاست های زندگی روزمره در میان زنان رخ داده که نه تنها در الگوی کالاهای مصرفی آنها، بلکه در مصرف نشانه ها، مکان ها، فضاها و زمان های خاص نیز متبلور است، به گونه ای که می توان از نشانه ها صحبت کرد. در پژوهش حاضر، برای تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده از نمونه ها هم از روش های آمار توصیفی و هم از روش های آمار استنباطی استفاده خواهد شد. توصیف داده های حاصل از پرسشنامه با استفاده از جدول توزیع فراوانی داده ها صورت گرفته است. برای آزمون توزیع نرمال داده ها از آزمون کولموگوروف اسمیرنوف استفاده شده است. برای تحلیل استنباطی داده ها، برای به دست آوردن عامل های مورد نظر متناسب با جامعه آماری از روش مناسب و از نرم افزارهای SPSS، نیز برای سهولت و تسریع در محاسبات و پردازش داده ها استفاده خواهد شد. در نتیجه خروجی این پژوهش بیانگر این امر است که دیدگاه جنسیت های متفاوت انسانی، عوامل جنسیتی بر حس مکان و معماری فضا به صورت مستقیم و غیرمستقیم اثرگذار بوده و در چرخه ادراکات جنسیتی، در دو زیرمجموعه ادراکات اولیه و ثانویه قرار می گیرند. پس از تحلیل اولیه پژوهش، مشخص شد که ادراکات و بررسی های اولیه از سوی جنسیت های مختلف، عواملی چون زیبایی بصری و حس شنیداری، خود به تنهایی می تواند در منجر به تغییرات و سازماندهی خاصی در فضای کالبدی معماری شود. اما با تحلیل های بعدی، پژوهش به این مهم دست یافت که در ادراکات ثانویه، عوامل با همپوشانی یکدیگر، موجب بوجود آمدن ادراک و عملکردهای ثانویه همچون تفکیک و ترکیب جزئیات در از طریق فرم شناسی فضا، شناخت محدودیت و وسعت فضا از طریق بعدشناسی محیط معماری، مسیر یابی و تجسم واقع گرا از راه شنیدن و درک تجسم فضا، حس تفکیک رنگی و درک معنی فضای معماری از طریق رنگ شناسی، ادراک تیرگی و درخشندگی فضا از طریق مفاهیم نورپردازی می شوند.</p>	<p>شماره صفحات: ۴۷-۶۲</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p> <p>واژه های کلیدی: جنسیت، ادراکات اولیه و ثانویه.</p>

استناد: خیابانی، هادی؛ پناهی، سیامک (۱۴۰۲). تبیین چگونگی تاثیر جنسیت در شکل گیری کالبد معماری از جنبه مورفولوژی و ریخت

شناسی محیط. فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)، ویژه نامه، شماره ۲، صص ۴۷-۶۲

DOI: 10.22034/JGEOQ.2024.258087.2819

* Corresponding author: Siamak Panahi, Email: panahi500@yahoo.com

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

* نویسنده مسئول: سیامک پناهی پست الکترونیکی: panahi500@yahoo.com

مقدمه

در زمینه تاثیر جنسیت در معماری و شهرسازی، در طول تاریخ بشر، نشانه های زیادی به چشم می خورد. به عنوان مثال در تنظیم طرح برنامه ریزی شهری که در قرن نوزدهم در آمریکا به اجرا درآمد، صرفا مرد سفیدپوست طبقه متوسط به عنوان کاربر شهری یا شهروند، مدنظر قرار گرفت و برای زنان فضایی جز خانه تصور نشد. (Rendell, 2000) زنان هیچ فضایی در عرصه شهری نداشتند (گیدنز، ۱۳۹۳) و بدین ترتیب زن در محیط خانه و مرد در فضاهای عمومی تعریف شد. (مدنی پور، ۱۳۹۴) و مسائل زنان و وضعیت آنها در محیط به عنوان محور فرعی در جامعه بود (گلکار، ۱۳۹۱) تا به امروز در دنیا، در باب محور دوم تحقیق حاضر نیز کارهای متفاوت و زیادی انجام شده است. به عنوان مثال براساس نظریات موجود، تاریخ طراحی معماری تا قبل از شروع دوران پست مدرن، برای معماران زن جایگاه مناسبی تعریف نکرده بود. تاریخ معماری به خوبی بیانگر این حقیقت است که زنان معمار تا پایان دوران مدرن برای معرفی خویش به عنوان طراح معمار به جامعه، همکاران و کارفرمایان، مشقتهای زیادی را متحمل شده اند. (Pollock, 2000) به عبارت دیگر در اکثر جوامع تا قبل از شروع دوران پست مدرن، به زنان طراحیهای کم اهمیت تری (البته به تصور حاکم بر آن دوران) همچون طراحی دکوراسیون و نقشه کشی واگذار میشد. در آن دوران تصور رایج این بود که زن نمیتواند بنای شاخص و مهمی را در شهر (میتوان یاد کرد که توانست در سال ۱۹۵۳ طراحی کند. (Wilson, 2000) البته در این میان از استثناهایی همچون جولیا مورگان (بنا را در کالیفرنیا طراحی کند. اما در واقع با شروع دوران پست مدرن بود که زنان توانستند گام های دوران کاری خویش به گام توانایی های خویش را در عرصه طراحی ثابت کنند و فضایی برای طراح معمار بودن خود بسازند. (Kiavar, 2011) به عنوان مثال در شروع دوران پست مدرن در گام اول زنان معماری را مبینیم که در قالب زوج معمار- همسر توانستند فرصت طراحی پیدا کنند که از آن جمله میتوان به همکاری بینظیر دنیس اسکات براون و رابرت ونچوری اشاره کرد. JANE DREW و MAXWELL از نمونه های دیگر زوج معمار - همسر میتوان به جین درو و ماکسول فرای (CHARLES)، چارلز و ری ایامس (ALISON AND PETER SMITHSON)، آلیسون و پیتر اسمیتسون (FRY) اشاره کرد. AND RAY EAMES با در نظر گرفتن چنین شواهدی در تاریخ باید به این نکته اذعان کرد که وجود طراح مستقل زن تنها در چند دهه اخیر تقریبا به صورت محسوسی معنا پیدا کرده است و ما شاهد طراحان مستقلی همچون زها حدید، ایتسوکو هازگاوا (هستیم. از جمله مسائل دیگری که (MARGARET DUINKER) و مارگارت دوینکر (ITSUKO HASEGAWA) در این حوزه در دنیا مورد پیگیری قرار میگیرد وضعیت حال حاضر زنان در محیط کار و علل حضور کم زنان معمار در WEST ENGLAND (وست انگلند) عرصه فعالیت است. (Hosseinzadeh, 2012) به عنوان مثال در این زمینه در دانشگاه تحقیقی انجام گرفت که عوامل حضور کم زنان در محیط کار معماری را مواردی از این قبیل دانسته بود: درآمد کم، درآمد نابرابر نسبت به مردان، مدت زیاد ساعات کاری، انعطافپذیری کم محیط و دوستانه نبودن آن برای زنان، انجام کارهای فرعی، عدم در نظرگیری استعدادها و توانایی آنها، وضعیت کاری استرسزا، حاکمیت قواعد نظام پدرسالارانه در محیط کار و جلوگیری از پیشرفت زنان، فرهنگ مردسالاری، تبعیض جنسیتی، قرار دادن زنان در اولویت اخراج به هنگام تعدیل نیرو، رضایت کاری بیشتر در مشاغل دیگر و... . مثلا در بیانی پاساژ را که یک مکان عمومی شهری است، به فضایی نشانه شناختی و نمادی شده برای مصرف نشانه ها و تمایز جنسیتی معرفی شده است. (احمدی، ۱۳۹۷) در دهه های اخیر تا کنون تحقیقات دامنه دار فراوانی در مورد جنسیت و جنبه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، روانی، اشتغال، اقتصاد، و... در قالب رویکردهای مختلف در مورد زنان صورت گرفته است. (فرزانه، ۱۳۹۵) لیکن مطالعات شفافی درباره ارتباط این گروه صورت نپذیرفته است. این پژوهش با تبیین چگونگی تاثیر جنسیت در شکل گیری کالبد معماری از جنبه مورفولوژی و ریخت شناسی محیط، خواهد پرداخت. پرسش اصلی پژوهش این است که چگونه می توان با دیدگاه نقش جنسیت بر مولفه های ریخت شناسی تاثیر گذاشت؟

روش پژوهش

این تحقیق به روش کتابخانه‌ای- میدانی بوده که با توجه به ابزار مشاهده و آزمون، پرسشنامه و مصاحبه در این تحقیق ابتدا به مطالعه کتب و مقالات مرتبط پرداخته خواهد شد (به شیوه کتابخانه‌ای) و سپس از روش میدانی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده می‌شود، بدین صورت که با توجه به جامعه آماری ابتدا به تدوین پرسشنامه‌ای که سوالات آن مطابق با اهداف تحقیق طراحی خواهند شد پرداخته خواهد شد و سپس این پرسشنامه توسط نمونه آماری انتخابی تکمیل می‌گردد. در پرسشنامه علاوه بر سوالات عمومی از جمله (سن، جنسیت، میزان تحصیل، شغل) سوالات خاص بر اساس پژوهش تحقیق، مورد سنجش قرار خواهد گرفت. پس از آن با استفاده از تحلیل عاملی بنابراین هدف محقق از این بخش تأیید مدل نظری پژوهش است این پژوهش مبتنی بر شیوه کاربردی است، هدف از این پژوهش تبیین تأثیر جنسیت در شکل‌گیر کالبد معماری از جنبه مورفولوژی تا بتوان با بهره‌مندی از این پژوهش به شناخت دقیق نسبت به عناصر به کاررفته دست یافت. این پژوهش از لحاظ چپستی، پژوهشی کیفی است که پس از مطالعه و بررسی‌های لازم از طریق گردآوری داده‌های کلامی و با مطالعه جدی و عمیق مفاهیم و داده‌های تحقیق به تحلیل استقرایی و کسب نتیجه منجر می‌شود. جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه‌ها، پرسشنامه‌ها و مشاهدات به صورت تحقیق میدانی صورت می‌پذیرد و در نهایت با استفاده از آمار و اطلاعات استخراج‌شده از این پرسشنامه‌ها به تبیین تأثیر جنسیت در شکل‌گیر کالبد معماری از جنبه مورفولوژی بررسی خواهد شد. با طرح سوالات مصاحبه و انجام آن، از جامعه آماری تعداد ۱۱ نفر از اساتید و خبرگان در زمینه پژوهش و بصورت غیر احتمالی قضائتی و گلولهٔ برفی ادامه پیدا کرد، ۲۹ داده کلی بدست آمده مورد پرسش و تحلیل کیفی در آزمون t مستقل جهت بررسی ارتباط ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و متغیرهای پژوهش و رگرسیون خطی SPSS جهت بررسی تأثیر متغیرهای پژوهش بر یکدیگر قرار گرفت و تحلیل در همین نرم افزار، به روش داده بنیاد، بررسی و بحث خواهد شد. عوامل کالبدی مؤثر بر دیدگاه جنسیتی افراد، از جانب متخصصین معماری، مورد کنکاش واقع شد و جایگاه و نقش این عوامل با توجه به نحوهٔ ادراک و روانشناسی هر جنسیت، بررسی و دسته بندی شد. همچنین تأثیر عوامل این عوامل و دیدگاه‌ها، بر زیرمجموعه‌های متفاوت معماری فضا، به تفکیک مشخص شد. چنانکه خروجی این پژوهش بیانگر این امر است که دیدگاه جنسیت‌های متفاوت انسانی، عوامل جنسیتی بر حس مکان و معماری فضا به صورت مستقیم و غیرمستقیم اثرگذار بوده و در چرخهٔ ادراکات جنسیتی، در دو زیرمجموعهٔ ادراکات اولیه و ثانویه قرار می‌گیرند. پس از تحلیل اولیه پژوهش، مشخص شد که ادراکات و بررسی‌های اولیه از سوی جنسیت‌های مختلف، عواملی چون زیبایی بصری و حس شنیداری، خود به تنهایی می‌تواند در منجر به تغییرات و سازماندهی خاصی در فضای کالبدی معماری شود. اما با تحلیل‌های بعدی، پژوهش به این مهم دست یافت که در ادراکات ثانویه، عوامل با همپوشانی یکدیگر، موجب بوجود آمدن ادراک و عملکردهای ثانویه همچون تفکیک و ترکیب جزئیات در از طریق فرم شناسی فضا، شناخت محدودیت و وسعت فضا از طریق بعد شناسی محیط معماری، مسیر یابی و تجسم واقع‌گرا از راه شنیدن و درک تجسم فضا، حس تفکیک رنگی و درک معنی فضای معماری از طریق رنگ شناسی، ادراک تیرگی و درخشندگی فضا از طریق مفاهیم نورپردازی می‌شوند. برای ارزیابی تأثیر متغیرهای جنسیت بر ریخت‌شناسی معماری، سوالاتی توسط نگارنده در باب موضوع و زوایای پژوهش مطرح شد. زمینه پژوهش دارای ۲۹ متغیر می‌باشد. این متغیرها عبارتند از فعالیت بصری، تجسم ذهنی، میزان هیجان، انطباق انتظارات، زیبایی شناسی، سازگاری، تفکیک جزئیات، رنگ در فضای معماری، ترکیبات رنگی در فضای معماری، فرم‌ها و اشکال، ترکیبات اشکال، مبلمان و چیدمان در فضای معماری، محدودیت فضای معماری، وسعت فضای معماری، نور و روشنایی، تاریکی، ایرادهای طراحی، ایرادهای دکوراسیون، یافتن مسیر از روی نقشه، پیدا کردن مکان از روی نقشه، تجسم از فضای معماری از طریق بیان، تجسم از فضای معماری از توصیف خاطرات، یافتن مسیر از طریق توضیحات، یافتن یک مکان از طریق توضیحات، تأثیر رفتار دیگران بر ادراک، تأثیر خلوتی فضا بر ادراک، تأثیر شلوغی فضا بر ادراک که در فضای معماری تحقق می‌یابد. طیف پاسخگویی به پرسشنامه به سبک لیکرت و چهار گزینه‌ای بوده و برای گزینه‌های ۴ گانه، نمره ۱ تا ۴ در نظر گرفته شده است. در مجموع ۲۹ سوال برای سنجش استفاده شد که بیشترین نمره ۸۴ و کمترین نمره ۲۱ بود. نمره بالاتر به معنای برخورداری بیشتر آن دسته جنسیتی از موضوع است. به منظور تفکیک و دسته‌بندی سوالات مربوط به پژوهش از تکنیک تحلیل عاملی بر اساس تجزیه به مولفه‌های اصلی استفاده شده است. مقدار KMO برابر ۰.۷۶ به

دست آمد. از آنجا که این مقدار از ۰.۵ بیشتر است، می توان ادعا کرد که تعداد نمونه ها برای اجرای تحلیل عامل مناسب هستند. همچنین مقدار BTS برابر ۱۳۴۶۳.۱۸۰ همراه با سطح معنا داری ($P < ۰.۰۰۰۱$) بیانگر این هستند که تفکیک عامل ها به درستی انجام شده و سوالات مندرج در هر عامل همبستگی بالایی با هم دارند.

یافته‌های تحقیق

در این بخش داده‌های گردآوری شده به صورت جدول ارائه و تحلیل می‌شود. بهترین شیوه برای تنظیم ساختارهای این بخش ارائه در تجزیه و تحلیل نرم افزار SPSS و آزمون مقایسه تفاوت میانگین دو نمونه مستقل (t) و رگرسیون چند گانه، میانگین انحراف معیار سن زنان (۹.۶) ۳۹ سال و مردان (۱۰.۱) ۴۰ سال بود. ۴۹ درصد شرکت کنندگان زن و ۵۱ درصد مرد بودند. متغیرهای مورد استفاده در رگرسیون شرایط استفاده کمی، فاصله ای و نرمال بودن، همبستگی معنادار در آزمون را دارا بودند. همانطور که از نتایج پیداست بین مولفه های روابط معناداری وجود داد.

جدول ۱. میزان فعالیت دیداری مردان و زنان در یک فضای معماری، در قیاس با یکدیگر تا چه حد است؟

متغیر	مردان					زنان				
	R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B
دیداری	۰.۱۴	۰.۰۰۱	۰.۶۴۳	۰.۵۶	۰.۳۹۲	۰.۲۹۹	۰.۰۰۱	۰.۷۳۰	۰.۰۶۷	۰.۷۵
نتیجه	زنان در سطح خیلی زیاد نسبت به موضوع بیشتر از مردان می باشند									

این موضوع نشانگر این است که دیدن مولفه های معماری تأثیرگذار در ساختار بنا، اهمیت بسیار بالایی برای زنان نسبت به مردان دارد. بناها مجموعه ای از نشانه های بصری هستند که ارتباط دیداری را با شهر برقرار میکنند. فعالیت دیداری که در واقع جنبه کالبدی- بصری بنا می باشد به سبب نقش و وظیفه ای که در ایجاد تصور ذهنی از محیط و خاطره انگیزی فضا دارد از جایگاه ویژه ای برخوردار است. عناصر بصری نشان دهنده کیفیت بصری بنا می باشند. عناصر بصری شامل مجموعه عناصری هستند که از زمینه های مختلف موضوعات سازمان بصری، معرف هویت و توانمندیهای یک بنا هستند و موجب خوانایی و ارتقاء منظر آن می شوند.

جدول ۲. میزان تجسم فکری مردان و زنان در یک فضای معماری، در قیاس با یکدیگر تا چه حد است؟

متغیر	مردان					زنان				
	R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B
تجسم فکری	۰.۱۴	۰.۰۰۱	۰.۵۲۰	۰.۰۴	۰.۲۶	۰.۳۵۰	۰.۰۰۱	۰.۷۶۴	۰.۰۵۴	۶۵.۰
نتیجه	زنان در سطح خیلی زیاد نسبت به موضوع بیشتر از مردان می باشند									

این موضوع در خانم ها نسبت به آقایان بیشتر است و شاید دلیل آن، بالا بودن حس تفکر و تجسم جزئیات در خانم ها نسبت به آقایان می باشد. نحوه کارکرد ذهن یک فرد در یک فضای معمارانه، مهم‌ترین شاخصه خلاقیت و نبوغ هر فردی به شمار می آید. موضوعاتی در بنا وجود دارند که نیازمند تحلیل اند و از روند فکری فرد، موجب می شوند که در هر بنا، نسبت به آن موضوع، فرد به شیوه خاصی بیندیشد. ذهن که در ماهیت درونی خویش خواهان آزادی است، تحلیل خاصی را از هر موضوع در بنا، ارائه می دهد. اندیشه، چه بر مبنای قاعده‌ها یا راه و روش‌های شناخته شده باشد، پویایی خود را بر درک پیکره معماری بنا متظاهر می کند، مسیرهای بهره‌برداری و زندگی در بنا را با خویش به همراه دارد. هر تفکر با بیانی از وجوه مختلف بنا، تعاملاتی خاص با یک کالبد معماری، برقرار کرده و در ضمن پویایی خویش را حفظ کرده و همیشه در حال نو شدن می باشد.

جدول ۳. میزان هیجان مردان و زنان در یک فضای معماری، با تغییر ناگهانی محیط، در قیاس با یکدیگر تا چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷۲۰	۰.۰۵۳	۰.۷۱	۰.۱۴	۰.۰۰۱	۰.۵۶۰	۰.۰۳	۰.۳۴	تغییر ناگهانی محیط
مردان در سطح خیلی زیاد نسبت به موضوع بیشتر از خانمها می باشند										نتیجه

میزان برانگیختگی هیجان در مردان نسبت به زنان بیشتر است. مسأله هیجان به عنوان یک ویژگی اساسی که تفاوت‌های فردی را در بین انسانها مشخص می‌کند شامل مفاهیم حافظه، حل مسأله و تفکر در افراد است. امروزه توجه به توانایی هیجانی و شخصی و اجتماعی در طراحی بناها، بیش از پیش در موردتوجه قرار می‌گیرد. مردان از هوش هیجانی بالاتری نسبت به زنان برخوردار هستند. از آنجا که مردان در روابط نسبت به زنان تمایل به احساسات و صمیمیت بیشتری دارند، بنابراین هوش هیجانی آنها باید بالاتر از زنان باشد.

جدول ۴. میزان حس جستجوگرانه محیطی مردان و زنان در یک فضای معماری، در قیاس با یکدیگر تا چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۲۳	۰.۰۰۱	۰.۷۱۲	۰.۰۴۵	۰.۷۶	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۴۵۰	۰.۰۲	۰.۲۵	حس جستجوگرانه
نتیجه گیری مردان در سطح خیلی زیاد نسبت به موضوع بیشتر از بانوان می باشند										

میزان حس جستجوگرانه آقایان نسبت به خانمها بیشتر است. حس جستجوگرانه در یک فضای معماری، از سوی افراد، بدین جهت سودمند است که ابعاد گوناگون فضا و ویژگیهای آن و چگونگی تأثیر آن بر آدمی، را مشخص ساخته و موجب درک عمیقتر از فضا می‌شود. با کنکاش در یک فضا، هماهنگی صفت‌های ویژه فضا با عملکردهای فضا درک خواهد شد. یک اثر معماری پیش از آن که به عنوان یک کالبد ساختمانی مطرح باشد منعکس کننده یک سلسله تفکرات و بازگوکننده دیدگاه طراح و معمار است. جستجو و شناخت مظاهر موجود در کالبد معماری، می‌تواند به شناخت و تعیین ارزشها و مفاهیم خاص معماری بنا کمک کند.

جدول ۵. میزان انتظارات مردان و زنان در یک فضای معماری، در قیاس با یکدیگر تا چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷۲۲	۰.۰۵۳	۰.۷۱	۰.۱۴	۰.۰۰۱	۰.۵۶۰	۰.۰۳	۰.۳۴۰	انطباق انتظارات
نتیجه گیری مردان در سطح خیلی زیاد نسبت به موضوع بیشتر از خانمها می باشند										

میزان انتظارات و توقعات آقایان نسبت به خانمها در یک فضای معماری، بیشتر است. مردان در یک فضا، انتظار ادراک بیشتری دارند. مردان برخلاف بانوان بیشتر منطقی هستند و به دنبال کشف انتظارات و توقعات خویش از یک بنا بصورت قانع کننده و منطقی هستند.

جدول ۶. میزان سازگاری مردان و زنان در یک فضای معماری جمعی، تا چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱۴	۰.۰۰۱	۰.۵۱۵	۰.۰۴	۰.۲۶	۰.۳۵۰	۰.۰۰۱	۰.۷۶۴	۰.۰۵۴	۶۵.۰	سازگاری
نتیجه گیری زنان در سطح خیلی زیاد نسبت به موضوع بیشتر از مردان می باشند										

میزان سازگاری خانم‌ها نسبت به آقایان در محیط معماری بیشتر است. انسان سازگار درعین حال که خود را با محیط و اطرافیانش وفق می‌دهد هویت خود را نیز حفظ می‌کند. سازگاری از مباحث عمده ای است که رابطه تنگاتنگی با سلامت روانی افراد دارد. سازگاری نشانه آگاهی و توانایی فرد است. بشر بین خود و اشیاء رابطه ایجاد می‌کند. بدین معنی که وی خود را به طریق فیزیولوژی با اشیاء وفق داده و ایجاد سازگاری می‌کند. انسان محصول اجتماع می‌باشد که تحت تأثیر نظام‌ها و فرهنگ جامعه خود قرار دارد و سازگاری او یک سازگاری اجتماعی است و در چنین شرایطی است که باید نیازهای خود را برآورده سازد و آرامش و تعادل خود را حفظ کند. سازگاری اجتماعی به وضعیتی گفته می‌شود که افراد رفتار خود را به تدریج از روی عمد یا غیرعمد تعدیل می‌کنند تا با فرهنگ موجود سازگاری نمایند. سازگاری اجتماعی در یک بنا، انعکاسی از تعادل فرد با دیگران، رضایت از نحوه عملکرد مثبت بنا برای افراد است.

جدول ۷. میزان حس زیبایی شناسی مردان و زنان نسبت به یک فضای معماری، در قیاس با یکدیگر در چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷۲۲	۰.۰۵۳	۰.۷۱	۰.۱۴	۰.۰۰۱	۰.۵۶۰	۰.۰۳	۰.۳۴	زیبایی شناسی
نتیجه گیری مردان در سطح بالاتری نسبت به موضوع نسبت به خانمها می‌باشند										

میزان دقت آقایان در حس زیبایی شناسی نسبت به خانمها بیشتر است. زیبایی و زیبایی شناختی یکی از نیازهای انسان به شمار می‌آیند و درک واقعی آن مستلزم دانستن مبانی زیبا شناسی است. هدف از بکار بردن اصول زیبایی شناسی در طراحی، رسیدن به مجموعه ای هماهنگ در طرح است. ماهیت زیبا شناسی فرمی محیط معماری به خصایص، ویژگی‌ها و کیفیاتی گفته می‌شود که قابل تشخیص و درک خوشایند هستند و به انسان این توانایی را می‌دهند که برای ابداع جلوه‌های خوشایند از جنبه زیبایی شناسی تلاش کند.

جدول ۸. میزان توانایی ذهنی تفکیک جزئیات مردان و زنان نسبت به یک فضای معماری، در قیاس با یکدیگر در چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۶۵۰	۰.۰۲	۰.۶	۰.۱۴	۰.۰۰۱	۰.۴۳۱	۰.۰۳	۰.۳	تفکیک جزئیات
نتیجه گیری مردان در سطح بالاتری نسبت به موضوع نسبت به بانوان می‌باشند										

میزان تفکیک جزئیات در آقایان نسبت به خانمها بیشتر است. تفکیک جزئیات داخلی بنای معماری در ذهن انسان، با انگیزه کشف روابط بین پدیده‌ها و همچنین نظم به محیط و فضاهای داخلی آن می‌باشد. طراحی فضاهای معماری، عرصه مهمی برای بازتاب کاربرد ریاضیات و هندسه در روند شکل‌گیری بنا است. در طرح بناها و شبکه ارتباطات داخلی آنها، از انواع خط‌ها و سطح‌های غیر مستقیم و غیر هندسی و مستقیم و هندسی استفاده می‌شود و هر کدام دانش و فنون گوناگونی را در بر دارد. به عنوان مثال، خط مستقیم، نوعی نظام پیمون بندی (مدولار) بر اساس ریاضیات و هندسه است و تفکیک فضاها و فعالیت‌های معماری در فضای معماری، را به نوع خاص خود موجب می‌شود.

جدول ۹. میزان توجه مردان و زنان به رنگ در فضای معماری به چه صورت است؟ میزان توجه مردان و زنان به ترکیبات رنگ ها در فضای معماری به چه صورت است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۳۵۰	۰.۴۲	۰.۴	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷۲۰	۰.۰۶	۰.۷۱	توجه به رنگ
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۳۰۴	۰.۳۶	۰.۳۵	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷۱۱	۰.۰۶۱	۰.۶۵	ترکیبات رنگی
نتیجه گیری زنان در سطح بالاتری نسبت به موضوع نسبت به مردان می باشند										

میزان تشخیص رنگ ها و ترکیبات رنگی در خانم ها بیشتر است. رنگ در معماری داخلی، روی انواع سطوح در فضا تأثیر می‌گذارد. همچنین می‌تواند با القائات فکری که در افراد ایجاد می‌کند، حجم‌های مشخص یا از لحاظ بصری جنبه‌های خاصی از فضا را نمایان کند. هنگامی که رنگ‌های خاصی را روی سطوح مختلف اعمال می‌شوند، جلوه‌های بصری متفاوتی به دست می‌آوردند، استفاده از رنگ تیره برای سقف سبب می‌شود فضا کوچک تر به نظر برسد یا اگر رنگ دیوار مرکزی متضاد با بقیه دیوارها باشد، در حالی که اگر رنگ همه دیوارها یکسان باشد، فضا کوچک‌تر از حد واقعی به نظر می‌رسد. رنگ آمیزی دیوارهای جانبی باعث می‌شود، فضا کوچک تر به نظر برسد و یا در صورتی که رنگ دیوار و سقف مرکزی یکسان باشد، فضا گسترده‌تر به نظر می‌رسد.

سوال یازدهم و دوازدهم - میزان توجه مردان و زنان به فرم ها و اشکال در فضای معماری به چه صورت است؟

جدول ۱۰. میزان توجه مردان و زنان به ترکیبات فرم ها در فضای معماری به چه صورت است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۲	۰.۰۰۲	۰.۶۵۱	۰.۰۶	۰.۶۰	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۵۰۲	۰.۰۳	۰.۳	فرم و اشکال
۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۵۶۰	۰.۰۵	۰.۷۰	۰.۱	۰.۰۰۲	۰.۴۰۰	۰.۰۲۵	۰.۲۵	ترکیبات فرمها
نتیجه گیری مردان در سطح بالاتری نسبت به موضوع فرم ها و ترکیبات آنها نسبت به خانمها می باشند										

میزان توجه به فرم و اشکال و ترکیبات آنها در آقایان بیشتر است. شکل‌گیری فرم در معماری، حاصل عوامل مختلف عملکردی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، اقلیمی و محیطی و همچنین شرایط ساخت و ایستایی است. ایستایی در این میان، نقش اساسی در شکل‌گیری فرم و پایداری در مقابل عوامل محیطی دارد، زیرا نقش ایستایی متضمن پایداری کل ساختار فرم معماری است؛ بنابراین، جایگاه سازه و اهمیت آن در طراحی و نقشی که در شکل دادن به فرم دارد و طراحی فرم در بستر معماری، بیشتر به دلیل توجه به مفاهیم پیچیده‌ی سازه‌ای است.

جدول ۱۱. میزان توجه مردان و زنان به چیدمان در فضای معماری به چه صورت است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۴۲۰	۰.۳	۰.۲۲	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۶۸۰	۰.۰۷	۰.۶۵	چیدمان فضا
نتیجه گیری زنان در سطح بالاتری نسبت به موضوع چیدمان فضای معماری نسبت به مردان می باشند										

بدلیل جزئی‌نگری خانم‌ها، میزان توجه آنها به چیدمان عناصر در فضا بیشتر است. سنجش قابلیت‌های محیطی با تاکید بر چیدمان در فضای معماری، به عنوان پارامتری مهم در کالبد بنا، بر بهبود عملکرد افراد، با بهره‌گیری از علوم روانشناسی محیط

و علوم رفتاری و نیاز افراد در رابطه با قابلیت های محیط را مورد شناسایی قرار می دهد. الگوهای چیدمان به عنوان عاملی موثر بر نوع دید و زندگی در بناها، سبب تغییر عملکرد فعالیتی و شناختی افراد در بنا می گردد. ترکیب فضاهای فردی در کنار فضاهای جمعی با استفاده از چیدمان منعطف که قابلیت تبدیل به چیدمان های متفاوت را دارا باشد و همچنین افزایش فضای تعاملاتی افراد خانواده با استفاده از چیدمان، فضای مفید و موثری را فراهم خواهد آورد.

جدول ۱۲. میزان توجه مردان و زنان به ابعاد کوچک و محدود در فضای معماری به چه صورت است؟ میزان توجه مردان و زنان به ابعاد نامحدود در فضای معماری به چه صورت است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۷۱۲	۰.۰۵	۰.۶۵	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۴۸۸	۰.۰۳	۰.۴	ابعاد کوچک
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۷۸۱	۰.۰۵۴	۰.۶۴	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۴۹۶	۰.۰۲	۰.۳۷	ابعاد نامحدود

نتیجه گیری مردان در سطح بالاتری نسبت به موضوع نسبت به بانوان می باشند

میزان توجه و ادراک آقایان نسبت به وسعت و محدودیت و ابعاد فضایی در فضای معماری بیشتر است. توجه افراد به حدود فضا در معماری، ریشه های عمیقی دارد. این توجه ناشی از نیاز به درک روابط اجتماعی انسان، جهت کسب مفاهیم و تسلط کامل وی بر رویدادهای واقع در بنا سرچشمه می گیرد. چون حرکات بشر در فضا انجام می شود، لذا فضا بیان کننده وجه ویژه ای از ایجاد ارتباط میان انسان ها و محیط نیست، بلکه صورتی جامع است که هرگونه ایجاد ارتباط و دربرگیرنده آن، می باشد. بنابراین می توان بر این نکته تاکید کرد که فضا فقط یک جنبه از ایجاد ارتباط کلی نمی باشد و حدود و وسعت آن می تواند ادراکات متفاوتی را در بر داشته باشد.

جدول ۱۳. میزان توجه مردان و زنان به روشنایی در فضای معماری به چه صورت است؟ میزان توجه مردان و زنان به تاریکی در فضای معماری به چه صورت است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۳۵۰	۰.۴۲	۰.۴	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷۱	۰.۰۶۱	۰.۷	روشنایی
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۳۰۴	۰.۳۶	۰.۳۵	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷۹	۰.۰۵	۰.۶	تاریکی

نتیجه گیری زنان در سطح بالاتری نسبت به موضوع نسبت به مردان می باشند

میزان تاثیرپذیری خانم ها نسبت به طیف نوری و سایه روشن و میزان تاریکی و روشنایی فضای معماری بیشتر از آقایان است. نور روز علاوه بر تاثیرات بصری، سبب کنترل هورمون ها و دمای بدن، تاثیر بر خواب و بیداری، هوشیاری، حالت و رفتار افراد می شود. وجود اطلاعات کمی و کیفی از روشنایی در ساخت بنای معماری، بر ایجاد یک محیط دلپذیر با شرایط نوری مناسب، قابلیت رویت، درخشندگی و بیان عناصر و اجزاء فضا است. آنچه مسلم است، قابل رؤیت بودن محیط داخلی بنا برای افراد، نیازمند وجود نور کافی در فضا است، به طوری که فرد بدون خستگی چشم ناشی از انطباقهای متوالی با نور کم یا زیاد قادر به انجام فعالیت خویش باشد. تغییرهای دوره نوری بر ترشح بسیاری از هورمون ها موثر است. افزایش طول مدت تاریکی مصنوعی در بنا، می تواند سبب بروز مشکلات جسمی و ادراکی در انسان شود.

جدول ۱۴. میزان ادراک مردان و زنان از ایرادهای طراحی فضای معماری، تا چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۲	۰.۰۰۲	۰.۶۵۱	۰.۰۰۶	۰.۶۰	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۵۰۲	۰.۰۰۳	۰.۳	ایرادات طراحی
نتیجه‌گیری آقایان در سطح بالاتری نسبت به موضوع ایرادات طراحی معماری نسبت به خانمها می‌باشند										

میزان توجه آقایان به شیوه طراحی معماری و ایرادات آن نسبت به خانمها بیشتر است.

امروزه با گسترش توسعه معماری و ساخت تعداد زیاد از بناها در مکان‌هایی ناهماهنگ با نیازهای افراد، نگرانی ناشی از تأثیر نامطلوب چنین محیط‌هایی را بر فرآیند زندگی، دوچندان می‌کند. شیوه طراحی معماری یا هنر خلق فضا، بخشی از زندگی انسان را شکل می‌دهد که با محصوریت فضا تعریف شده و به واسطه‌ی خلق و سازماندهی فضا، زمینه استفاده از فضا را فراهم نموده است. از دیدگاه معماران حرفه‌ای، فضا دیگر به عنوان یک ساختار عینی، منفعل و بی طرف، نیست که صرفاً در درون آن جای می‌گیریم و یا آن را به صورت علمی محاسبه می‌کنیم، بلکه فضا از طریق مجموعه‌ای پیچیده از کنش‌های افراد با یکدیگر بنا می‌شود و سایر فاکتورهای فعالیت و معماری در فضا بر یکدیگر همپوشانی دارند. نحوه طراحی معماری فضا برای معماران و طراحان، عنصری اصلی و بنیادین است و باید به صورت جدی نیز به عنوان یک عنصر تأثیرگذار برای درک افراد، در پروسه طراحی در نظر گرفته شود. معمار به عنوان طراح، برنامه ریز و تصمیم‌گیرنده، در چگونگی طراحی فضا، یعنی ساختاربخشی فرم (همگنی)، سازماندهی (سلسله مراتبی کردن) و تفکیک فضایی، نقش اساسی دارد و عدم توجه به تأثیراتی که معماری می‌تواند بر روابط افراد، داشته باشد، زمینه طراحی منحرف را برای معماران، فراهم می‌آورد.

جدول ۱۵. میزان ادراک مردان و زنان از ایرادهای دکوراسیون در فضای معماری، تا چه حد است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۶۴۳	۰.۰۰۵	۰.۴۹	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۶۴۶	۰.۰۰۶	۰.۵۲	دکوراسیون
نتیجه‌گیری زنان و مردان در این موضوع همسان می‌باشند.										

میزان دقت در جزئیات در خانمها و میزان دقت در کلیات دکوراسیون فضا در آقایان بیشتر است. پس هر دو با هم همسان هستند. در واقع دکوراسیون‌های معماری در بنا، اغلب دارای قابلیت‌های متعددی در زمینه طراحی و ارتباطات بصری بوده و استفاده از آنها در هنرهای کاربردی، حائز اهمیت می‌باشد. اصول زیبایی‌شناسی و ویژگی‌های خاص سنت و فرهنگ در این زمینه نقش اساسی ایفا می‌کند و می‌تواند قابلیت‌های کاربردی و بصری مناسب برای ایجاد کند. دکوراسیون خوب و اصیل، نشانه یک فرهنگ پر قدرت است و توجه به این موضوع موجب تأثیرات مثبت بر سلامتی روحی و روانی انسان دارد. دکوراسیون اصیل، ارزش زیبایی‌شناختی، معنوی و هویتی داشته و می‌تواند از طریق برداشت حسی و بصوی مفاهیم جدیدی را برای افراد، تعریف نماید.

جدول ۱۶. زنان و مردان برای پیدا کردن مسیر از روی نقشه تا چه میزان موفق هستند؟ زنان و مردان برای پیدا کردن مکان از روی نقشه تا چه میزان موفق هستند

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۸۰۱	۰.۰۵	۰.۶۵	۰.۱	۰.۰۰۰	۰.۳۴	۰.۰۳	۰.۴	پیدا کردن با نقشه
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۷۹۸	۰.۰۵۴	۰.۶۴	۰.۱	۰.۰۰۰	۰.۳۶	۰.۰۲	۰.۳۷	پیدا کردن مکان با نقشه
نتیجه گیری مردان در سطح بسیار بالاتری نسبت به موضوع موضوع یابی با نقشه و بیان، نسبت به خانمها می باشد										

مسیریابی در فضای معماری در آقایان قوی تر است. دستیابی به سهولت مسیریابی در فضای معماری داخلی بنا، برای افراد، از عواملی است که خوانایی این فضا را افزایش می دهد. این فعالیت به ظاهر ساده، چالش های جدی را برای طراحی معماری ارائه می کند؛ زیرا مسیریابی برای افراد در فضای داخلی، رفتاری هدفمند، جهت دار و حرکتی پویا از مبدأ به مقصد و شامل تعاملاتی بین راهبر و محیط است که به طور مستقیم توسط آن ها درک نمی شود و در برخی موارد منجر به شکست، سرخوردگی، نگرانی و یا گمشدگی آن ها می شود. تعاملات بین راهبر و محیط تحت عنوان راهکار مسیریابی بررسی می شود که ساختاری ادراکی دارد و افراد از آن ها برای پیدا کردن مقاصد خود استفاده می کنند. این موضوع که به علت عادات و رفتارهای حرکتی در انتخاب مسیریابی و پیچیدگی فضایی، اغلب نادیده گرفته شده، بر اساس دانش محیطی و مشاهده داده های رفتار محیطی افراد شکل می گیرد و به دست آوردن طراحی معماری بر اساس اصول مسیریابی، خوانایی آن فضا را افزایش می دهد و افراد را از سردرگمی در فضاهای پیچیده خارج می کند.

جدول ۱۷. میزان تجسم واقع گرا فضای معماری از روی نقشه در زنان و مردان، چه میزان است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۷۵۰	۰.۰۲	۰.۵	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۴۳۱	۰.۰۳	۰.۲۴	تجسم واقع گرا
نتیجه گیری مردان در سطح خیلی بالاتری نسبت به موضوع تجسم واقع گرا نسبت به بانوان می باشد										

تجسم واقع گرا در آقایان قوی تر است. این نوع تجسم در فضای معماری، در آقایان به شکل های گوناگون صورت می پذیرد. آنچه در یک فضای معماری، افراد را به تجسم بصری واقع گرا وامی دارد، ایده های متفاوت معماران فضا است که شامل مسائل مختلفی از قبیل چگونگی جهت گیری ساختمان ها، جانمایی فضاها، تعامل بین فضا و معماری و مهارت و ارتقاء آن در جهت تولید ایده هایی است که توانایی پاسخگویی به این گستره وسیع از امور را داشته باشد.

جدول ۱۸. میزان تجسم زنان و مردان از فضای معماری که از طریق شنیدن خاطرات به چه میزان است؟ و میزان تجسم زنان و مردان از فضای معماری که از طریق شنیدن صحبت ها به چه میزان است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۶۷۴	۰.۰۴	۰.۲۶	۰.۳	۰.۰۰۱	۰.۷۶۴	۰.۰۵۴	۵.۰	تجسم خاطرات
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۶۵۲	۰.۰۴	۰.۲۶	۰.۳	۰.۰۰۱	۰.۷۶۴	۰.۰۵۴	۶۵.۰	تجسم صحبتها
نتیجه گیری زنان در سطح زیادتری نسبت به موضوع از مردان قوی تر می باشند										

تجسم شنیداری در بانوان قوی تر است و این به دلیل ویژگی های شخصیتی متفاوت بین زنان و مردان است که سطح ادراک آنها از فضای معماری را تعیین می کند. توجه به برای دستیابی به شناخت علمی از نحوه ادراک شنیداری بانوان از تجسم فضاهای معماری و چگونگی نگرش آن ها بر عوامل تأثیرگذار فضا، دارای جنبه روانشناختی جنسیت در فرآیند طراحی فضای معماری است.

شنوایی در زنان بهتر از مردان است و زنان در تشخیص صدا فوق‌العاده هستند، دریافت اطلاعات و الهامات از فضای موجود و تجسم فضا بر اساس آن در ذهن، ترکیبی خوشایند در ذهن افراد است که بیان حس محیط از سوی درک محتوای آن در ناخودآگاه افراد بوجود می‌آید و همواره در ذهن، با کیفیات و با خاطرات تصویری به صورت هماهنگ، نقش می‌بندد و موجب خلاقیت ذهنی می‌شود.

جدول ۱۹. توانایی زنان و مردان در پیدا کردن مسیر یا مکان از طریق توضیحات چقدر است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۲	۰.۶۵۱	۰.۰۵	۰.۶۵	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۳۴۰	۰.۰۳	۰.۳	مسیریابی با بیان
نتیجه‌گیری مردان در سطح زیادتری نسبت به موضوع مسیریابی از خانمها قوی‌تر می‌باشند										

درک مسیر یابی در خانمها بیشتر است در حالی که یافتن راه در جهت واقع‌گرایی در آقایان پررنگ‌تر است. بانوان از طریق توضیحات و بیان افراد به سرشت فضا در معماری بیشتر پی می‌برند، به همین جهت، قابلیت ادراک مسیریابی در آنها بیشتر است. ذهن آنها به جستجوی کیفیت حقیقی و خالص در فضا که برخاسته از هماهنگی فضای معماری است، رفته و به ذهن به شناسایی معیارهای تعریف‌کننده مسیر، می‌پردازد.

جدول ۲۰. رفتار دیگران بر ادراک زنان و مردان در فضای معماری چقدر موثر است؟ و میزان تحقق ادراک بصورت فعالیت در زنان و مردان در فضای معماری چقدر است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۵۴۰	۰.۴۲	۰.۴	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۷	۰.۰۵	۰.۵۴	تأثیر رفتار بر ادراک
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۵۰۲	۰.۳۶	۰.۳۵	۰.۲	۰.۰۰۱	۰.۶۷	۰.۰۶	۰.۵۷	تحقق ادراک در رفتار
نتیجه‌گیری زنان در سطح بالاتری نسبت به موضوع تأثیرات رفتار بر ادراک نسبت به مردان می‌باشند										

زنان نسبت به فعالیت‌های موجود در فضا تأثیر پذیرتر هستند. تحقق ادراک به عنوان یک فرایند شناختی به عوامل مختلفی از محیط وابسته است که انگاشته‌های ذهنی بانوان می‌تواند ادراک، شناخت و رفتار ایشان در محیط را متأثر گرداند. یک معمار خلاق با سازماندهی محیط، به عنوان یکی از عوامل مهم در شکل‌گیری ارتباطات فضایی عناصر، می‌تواند عامل مهمی در درک فرد از محیط پیرامونش ایجاد کند. مثلاً هندسه فضا به عنوان یکی از عوامل سازمان‌دهنده محیط در ادراک افراد بسیار موثر است. هندسه منظم می‌تواند بیشترین درک افراد نسبت به مقیاس فضایی ایجاد کرده و محیط را برای او، خواناتر کند، در حالیکه در هندسه نامنظم، موجب برانگیختگی عوامل احساسی افراد دارد.

جدول ۲۱. شلوغ بودن فضا بر ادراک زنان و مردان فضای معماری چقدر موثر است؟ و خلوت بودن فضا بر ادراک زنان و مردان فضای معماری چقدر موثر است؟

مردان					زنان					متغیر
R2	Sig	Beta	S.e	B	R2	Sig	Beta	S.e	B	
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۶۴۳	۰.۰۶	۰.۵۷	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۶۷۳	۰.۰۵	۰.۶۲	شلوغی
۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۷۱۴	۰.۰۵	۰.۵۵	۰.۱	۰.۰۰۱	۰.۷۰۲	۰.۰۶	۰.۵۲	خلوتی

نتیجه گیری زنان و مردان در سطح همسان نسبت به موضوع می باشند.

با اینکه زنان در رابطه اجتماعی نزدیکتر و صمیمی تر از مردان هستند ولی این امر در درک فضا نمیتواند نقش مهمی داشته باشد و هر دو یکسان هستند. ویژگی هایی که می تواند فضای معماری بنا را خلوت یا شلاغ جلوه دهد، شامل ویژگی های شکلی و کالبدی، ویژگی های معنایی-کارکردی، ویژگی های ارتباطی هستند که با استفاده از هر یک از این ویژگی ها از طریق تعیین اجزا و عناصر سازنده، الگوی ارتباط و نظم حاکم بر روابط می توان بر سازماندای فضایی و کیفیت مطلوب آن دست یافت. روابط اجتماعی میان افراد، در مقیاس های مختلف در فضای معماری به وقوع می پیوندد. دستیابی به نحوه وقوع این ارتباطات و تأثیر فضا بر آن، طراحی فضای مطلوب را ممکن می سازد. یک فضای معماری که جهت حضور افراد طراحی شده، در حالی موفق است که روابط اجتماعی به عنوان یک کاراکتر، در درون آن تقویت شود و روابط متقابل را با یکدیگر برقرار سازد و افراد ارزش ها، احساسات یا رفتار مورد نظر را به یکدیگر انتقال دهند. یکی از اصلی ترین ویژگی های فضای معماری خلوت، کنترل قلمرو و مالکیت می باشد که نقش بسزایی در تأمین فضای شخصی افراد دارد، فضایی که حالت یکنواختی و ایستا دارد و با توجه به قابلیت های محیطی فردی محیطی خصوصی تر را در فضای معماری پدید می آورد.

نتیجه گیری

یافته های پژوهش حاکی از وجود رابطه ای معنادار و به عنوان دیگر مکمل، بین جنسیت و میزان ادراک ایشان از فضای معماری می باشد. تمام نتایج ذکر شده در یافته های پژوهش با توجه به محاسبات تحلیلی و استنباطی موجود در زمینه میزان و نحوه ادراک، برداشت، دیدگاه و فرهنگ شناسایی فضای معماری توسط زنان و مردان و عوامل تأثیرگذار در این ادراک انطباق و همخوانی دارد. تفکیک فضایی بین جنسها، یعنی جنسی کردن فضا، توسط معمار، گاه امری منطقی است؛ به خصوص در جوامعی که تفکیک بین زنان و مردان در اکثر شئون رعایت میشود. حتی جنسیتی شدن فضا براساس فرهنگ حاکم بر جوامع امری دور از ذهن نیست. مکانهای خاص ممکن است براساس جنس افرادی که آنها را اشغال می کنند یا براساس فعالیت های مختلف جنسیتی که در آنها انجام می شوند، خصوصیات جنسیتی داده شوند؛ امروزه فضاهای شهری ماهیتی جنسیتی یافته اند و فضاهای شهری عملاً برای مردان و زنان یک عرصه اجتماعی محسوب می شود. بدین ترتیب در مجموعه های مختلف شهری، یک ذهن رفتاری هدفمند تعریف برابری حضور زنان و مردان در حال بوجود آمدن است.

مردان و زنان، هر دو به یک دنیای واحد را از زاویه دید متفاوتی نگاه می کنند. این امر به خاطر این است که زنان ادراک جزئی دارند و مردها دارای ادراک کلی هستند. بانوان تمام جزئیات را می بینند و آقایان فقط کلیات را می بینند. از این لحاظ سرعت ادراک در زنها بیشتر است یعنی فرد با سرعت و دقت متوجه جزئیات امری شود و سپس توجه خویش را معطوف به مرحله دیگری از درک کند. می توان گفت بانوان در تشخیص رنگ ها و ادراک اندازه ها برتری قابل ملاحظه ای نسبت به مردها دارند. برای مثال زن ها بین رنگ صورتی تا بنفش طیف گسترده ای از رنگها از قبیل صورتی، سرخابی، یاسی، بادمجانی، پوست پیازی و نهایتاً بنفش را شناسایی می کنند و اختلاف بسیار ظریف رنگ ها را بهتر درک می کنند. در صورتی که این تنوع رنگ با جزئیات در مردها نیست. شنوایی در زنان بهتر از مردان است و زنان در تشخیص صدا فوق العاده هستند. سازگاری در فضای معماری، بر مبنای شناخت زوایای مثبت و منفی در محیط و کنترل احساسات در ارتباط با آنها، در زنان بیشتر است. سازگاری عاطفی به عنوان سلامت روانی خوب، رضایت از زندگی شخصی و هماهنگی میان احساسات، فعالیت ها و افکار است. اگر این سازگاری وجود نداشته باشد، هر فرد از احساس خویش رفتار دیگری را بروز دهد چنین حالتی برقراری ارتباط و تعامل افراد را مشکلتر می سازد. خشم، شکست، سرزنش و انتقاد، از جمله مواردی است که بدلیل کمبود سازگاری در اکثر آقایان رخ می دهد و بدلیل انگیزش سریع هیجان در برخورد با یک فضا، روی می دهد. فرآیند تطبیق محیط با الگوهای رفتاری، فکری، تجسمی و غیره که شامل تغییر محیط کالبدی در راستای پاسخ به خواسته ها و رفتارها و فعالیت های افراد با در نظر گرفتن شرایط خاص از قبیل جنسیت، فرهنگ و سلیقه های زیبایی شناختی و یا برای ایجاد سازگاری بین این موارد و محیط کالبدی در حرفه معماری مورد توجه قرار گرفته است. فضاهای شهری که بازنمودی از زندگی شهروندان برپایه ساختارهای محیطی، فرهنگی و اجتماعی به شمار می رود،

به دلایلی از جمله سهولت درک کالبد و عملکرد فضای شهری از دیدگاه جنسیت‌ها، کامل‌تر می‌شوند. تأکید بر موضوعات یاد شده، پذیرش تأثیرپذیری فعالیت و رفتارهای انسان از محیط را به دنبال داشته که به صورت تخصصی در دانش روان‌شناسی محیطی جنسیتی، مورد توجه قرار دارد. در این پژوهش جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه‌ها، پرسشنامه‌ها و مشاهدات به صورت تحقیق میدانی صورت می‌پذیرد و در نهایت با استفاده از آمار و اطلاعات استخراج‌شده از این پرسشنامه‌ها به تبیین تأثیر جنسیت در شکل‌گیر کالبد معماری از جنبه مورفولوژی بررسی شد. خروجی این پژوهش بیانگر این امر است که دیدگاه جنسیت‌های متفاوت انسانی، عوامل جنسیتی بر حس مکان و معماری فضا به صورت مستقیم و غیرمستقیم اثرگذار بوده و در چرخه ادراکات جنسیتی، در دو زیرمجموعه ادراکات اولیه و ثانویه قرار می‌گیرند. پس از تحلیل اولیه پژوهش، مشخص شد که ادراکات و بررسی‌های اولیه از سوی جنسیت‌های مختلف، عواملی چون زیبایی بصری و حس شنیداری، خود به تنهایی می‌تواند در منجر به تغییرات و سازماندهی خاصی در فضای کالبدی معماری شود. اما با تحلیل‌های بعدی، پژوهش به این مهم دست یافت که در ادراکات ثانویه، عوامل با همپوشانی یکدیگر، موجب بوجود آمدن ادراک و عملکردهای ثانویه همچون تفکیک و ترکیب جزئیات در از طریق فرم‌شناسی فضا، شناخت محدودیت و وسعت فضا از طریق بعد شناسی محیط معماری، مسیر یابی و تجسم واقع‌گرا از راه شنیدن و درک تجسم فضا، حس تفکیک رنگی و درک معنی فضای معماری از طریق رنگ‌شناسی، ادراک تیرگی و درخشندگی فضا از طریق مفاهیم نورپردازی می‌شوند.

منابع

۱. ریتز، جرج. (۱۳۹۴). نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثالثی، تهران: انتشارات علمی.
۲. فرزانه، فرانک. (۱۳۹۵). راهنمای طراحی شهری معطوف به جنسیت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
۳. گلکار، کورش. (۱۳۹۱). تئوری‌های طراحی شهری: تحلیل گونه‌شناختی تئوری‌ها، ۹ (۲۹)، ۱۶-۳۳.
۴. گیدنز، آنتونی، (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
۵. مدنی‌پور، علی، (۱۳۹۴). طراحی فضای شهری: نگرشی بر فرایندهای اجتماعی-مکانی، ترجمه فرهاد مرتضایی، تهران: شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
6. Hosseinzadeh, A. (2012). Differences between Men and Women and the Role and Function. Journal of Marefat.
7. Kiavar, D. (2011). User Assessment in Public Spaces by Gender: A Survey on Seğmenler and Kecgoren Parks in Ankara. Ph.D. Thesis, Department of Architecture, Middle East Technical University.
8. Pollock ,G. (2000). Modernity and the Spaces of Feminity, Rendell,Jane,Barbara Penner and Iain Borden(ed.),Gender, Space,Architecture,London and New York ,Routledge.
9. Rendell, J. (2000). Introduction to Gender and Space. Gender, Space, Architecture: An Interdisciplinary Introduction, Routledge.
10. Wilson, E. (2000). Into Labyrinth, Rendell,Jane,Barbara Penner and Iain Borden(ed.),Gender, Space,Architecture, London and New York ,Routledge.